

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 30/2012-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. marca 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Milana Ľalíka a Petra Brňáka v konaní o sťažnosti Ing. S. F., M., zastúpeného advokátom JUDr. R. K., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 10 C 75/1996 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. S. F. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 10 C 75/1996 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 10 C 75/1996 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. S. F. priznáva finančné zadostučinenie v sume 3 319,39 €, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný mu zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť Ing. S. F. trovy právneho zastúpenia v sume 261,82 € na účet jeho advokáta JUDr. R. K. do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júna 2011 doručená sťažnosť Ing. S. F. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 10 C 75/1996, ktoré doteraz nie je skončené.

2. Sťažovateľ v sťažnosti ďalej poukázal na bežný predmet sporu (o vyporiadanie BSM) a na aktuálnu judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zohľadňuje 3 kritériá – právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka počas konania a spôsob, akým súd v konaní postupoval, a to, že aj sťažnosť adresovaná predsedovi okresného súdu z roku 2010 nepriniesla zatiaľ ukončenie veci.

V predmetnej veci podľa sťažovateľa nešlo o zložitú vec, takže zistené prietahy v konaní boli spôsobené len neefektívnou činnosťou okresného súdu, ktorá išla len na jeho vrub.

3. Na základe uvedených dôvodov sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd uznesením prijal sťažnosť na ďalšie konanie a následne vo veci samej vydal nález, v ktorom vysloví, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. V-2 10 C 75/1996 porušené bolo, prikáže okresnému súdu ďalej konať bez zbytočných prietáhov, prizná mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 319,39 €, ktorú mu bude povinný zaplatiť okresný súd do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

4. Potom, ako ústavný súd konštatoval, že ústavná sťažnosť je prípustná a spĺňa aj ostatné náležitosti vyžadované zákonom, pristúpil k jej meritórnemu prerokovaniu na neverejnom pojednávaní podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a dospel k záveru, že je dôvodná.

5. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach opakovane vyslovuje (I. ÚS 24/2012, I. ÚS 472/2011), že právo na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. právo na vybavenie veci v primeranej dobe, je nedeliteľnou súčasťou práva na spravodlivý proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Prietahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci a spravidla ide o prevažne jednorázový, protiprávny a zároveň protiústavný atak týchto orgánov voči základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktorý v dobe toho ataku predstavuje trvalé ohrozenie po práve existujúceho stavu, pričom taký atak sám nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov a ako taký sa vymyká obvyklému prieskumnému či inému konaniu; z tejto fakticity musí neskôr vyplynúť, že dôsledkom takého zásahu orgánu verejnej moci nevyplývajúcim z príslušného rozhodnutia nemožno čeliť inak (ultima ratio) než ústavnou sťažnosťou, resp. nálezom ústavného súdu obsahujúcim okrem iného aj príkaz konať bez zbytočných prietáhov.

6. K otázke posudzovania dĺžky konania a jej primeranosti (resp. neprimeranosti) sa potom opakovane pripomína, že túto nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prerokovávanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, zložitosť veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, správanie a procesnú aktivitu sťažovateľa a ostatných účastníkov konania, ako aj správanie príslušných orgánov.

7. Hoci ústavný súd spravidla neskúma, či prieťahy v konaní spočívajú na subjektívnych či objektívnych faktoroch, je v danom prípade nepochybné a celkom zrejmé, že vytýkané celkové prieťahy v konaní sú spôsobené veľmi neefektívnou činnosťou okresného súdu, keď tento aj napriek nariadeným 60-tim pojednávaniam neskončil danú, hoci aj skutkovo zložitú vec, a nevyvodil proti mnohokrát absentujúcim účastníkom konania (takmer na 25-tich pojednávaniach) takmer žiadne účinné opatrenia.

8. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je totiž zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie, alebo sa bráni voči nemu uplatnenému nároku.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

9. Zbytočné priet'ahy a neefektívnu činnosť priznal aj predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti, takže ústavný súd môže konštatovať, že z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby právna neistota sťažovateľa v napadnutom konaní nebola odstránená ani po uplynutí vyše 3 rokov od jeho vstupu do konania, z celkovej dĺžky takmer 16 rokov od podania návrhu na súd.

10. Argumentáciu predsedu okresného súdu týkajúcu sa faktickej zložitosti veci, množstva pojednávaní a častej neprítomnosti účastníkov na pojednávaní považoval ústavný súd za irelevantnú práve s ohľadom na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej k odstráneniu stavu právnej neistoty účastníka konania dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím vo veci, a že z hľadiska jednotlivca nie je rozhodujúce, aké príčiny viedli k celkovému stavu, že v „jeho“ veci nie je rozhodnuté dostatočne rýchlo.

11. S ohľadom na uvedené skutočnosti nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú a ani za primeranú v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľa boli porušené.

12. Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru Okresným súdom Bratislava III, prikázal tomuto súdu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa konečného rozhodnutia súdu v prerokovávanej veci.

13. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak sa sťažovateľ

domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

14. Sťažovateľ žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 3 319,39 € od okresného súdu z dôvodov uvedených v jeho sťažnosti.

15. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04), ale aj priznaním určitej peňažnej náhrady.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume, akú žiadal sťažovateľ v podanej sťažnosti, lebo zodpovedá satisfakcii, zásadám spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva i ústavným súdom v obdobných prípadoch a s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu.

16. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2011 (prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu) po 123,50 €, spolu 247 €, plus 2-krát paušálna náhrada hotových výdavkov po 7,41 €, spolu

je to 261,82 €. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

17. Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. marca 2012